

STYRDOKUMENT
RIKTLINJE
2023-04-05
DNR: 2022-000417

Antagen av Kommunfullmäktige den 31 oktober
2023 § 96
Gäller från och med den 1 november 2023
och tillsvidare

Mål och riktlinjer för Laholms kommuns minoritetspolitiska arbete

Inledning.....	2
Uppföljning	2
Lagstiftning	2
Organisering av arbetet	3
Mål	4
Riktlinjer för att nå målet	4
Information om rättigheter	4
Skydda minoriteters språk och kultur.....	4
Ge minoriteter inflytande i frågor som rör dem	5
Äldreomsorg på minoritetsspråk	5
Användning av minoritetsspråk vid myndighetskontakter.....	5

Inledning

I Sverige finns fem erkända nationella minoriteter, judar, romer, samer, (som dessutom är Sveriges urfolk), sverigefinnar och tornedalingar. Detta innebär bland annat att individer som tillhör dessa minoriteter har särskilda rättigheter som rör språk, kultur och inflytande.

Självidentifikationsprincipen gäller och innebär att det är upp till varje enskild individ att själv avgöra om hen anser sig tillhöra en eller flera nationella minoriteter. Samhället kan därför inte ställa några krav på någon att styrka sin tillhörighet.

De nationella minoritetsspråken anges i språklagen och är finska, jiddisch, meänkieli, romani chib med samtliga varieteter och samiska med samtliga varieteter.

Mål och riktlinjer är framtagna för att säkerställa att alla verksamheter i Laholms kommun efterföljer nationella minoriteters rättigheter och lever upp till nationell och internationell lagstiftning om de nationella minoriteterna och minoritetsspråk.

Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk trädde i kraft 1 januari 2010. Den 1 januari 2019 stärktes lagen. Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget har ett nationellt uppdrag att följa upp tillämpningen av lagen och bistå andra förvaltningsmyndigheter med bland annat rådgivning och information.

Laholms kommun utgör inget förvaltningsområde och omfattas därmed endast av kravet på grundskydd.

Uppföljning

Kommunstyrelsen ska minst en gång per mandatperiod pröva om styrdokumentet är aktuellt. Om styrdokumentet inte är aktuellt ska kommunfullmäktige upphäva, revidera eller sammanföra det med annat styrdokument om så är möjligt.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att riktlinjerna efterföljs samt samordna kommunens arbete för att skydda de nationella minoriteternas rättigheter och främja deras möjligheter att utveckla sitt språk och sin kultur.

Lagstiftning

Minoritetspolitiken vilar på flera internationella konventioner som Sverige ratificerat och som ger nationella minoriteter särskilt skydd. Dessa är:

- Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (ramkonventionen)
- Europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (språkstadgan)
- Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter artikel 30 slår fast att barn som tillhör en minoritet eller ursprungsbefolkning har rätt till sitt språk, sin kultur och religion.
- Förenta nationernas konvention om medborgerliga och politiska rättigheter artikel 27 som slår fast att de nationella minoriteternas rätt till eget kulturliv, rätt att bekänna och utöva sin religion och att använda sitt eget språk.

Konventionerna ger ett kulturellt och språkligt skydd för nationella minoriteter och minoritetsspråk i de länder som undertecknat dem. Detta innebär till exempel att länderna ska höja statusen på minoriteternas språk och kultur och skydda minoriteterna mot alla åtgärder som syftar till assimilering. Nationella minoriteter ska ha rätt att använda sina språk både privat och i offentliga sammanhang och under vissa förutsättningar i kontakter med myndigheter. Minoriteterna har också rätt att lära sig sitt minoritetsspråk och staterna som undertecknat konventionerna är skyldiga att erbjuda undervisning i minoritetsspråken.

På nationell nivå är det flera lagar som reglerar och berör nationella minoriteters rättigheter och rätten till minoritetsspråk.

Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk (minoritetslagen) har gällt i Sverige sedan januari 2010. Lagen beskriver vilka rättigheter som minoriteterna har i hela landet och inom de speciella förvaltningsområden som finns för finska, meänkieli och samiska. Samtliga kommuner och andra myndigheter ska informera minoriteterna om deras rättigheter. De är också skyldiga att skydda minoriteternas språk och kultur och särskilt viktigt är barns och ungas rätt att få utveckla sitt språk och sin kultur. Dessutom ska kommuner och andra myndigheter ge minoriteterna inflytande över frågor som berör dem.

Den 1 januari 2019 reviderades lagen så att rättigheter och skyldigheter stärktes ytterligare. Kommuner och regioner är nu skyldiga att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete och dessa ska på begäran kunna lämnas ut till den myndighet som har uppföljningsansvar för lagen.

Utöver lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk finns även reglering och beröring i nedanstående lagstiftning:

- Språklagen (2009:600) anger vilka de nationella minoritetsspråken är samt att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja dessa.
- Skollagen (2010:800) fastslår rätten till modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk.
- Socialtjänstlagen (2001:453) anger att kommunen ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskap i de nationella minoritetsspråken där det behövs i omvårdnaden av äldre människor.
- Bibliotekslagen (2013:801) anger att biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har ett annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken.
- Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter som slår fast att barn som tillhör en minoritet eller ursprungsbefolkning har rätt till sitt språk, sin kultur och religion.
- Diskrimineringslagen (2008:567) fastslår att det är förbjudet att missgynna någon på grund av personens etniska tillhörighet. Lagen berör dock inte nationella minoriteters rättigheter specifikt.

Organisering av arbetet

Kommunfullmäktige har antagit mål och riktlinje och varje nämnd ansvarar för att efterleva dem. Kommunstyrelsen samordnar frågorna kring nationella minoriteter och minoritetsspråk i kommunen.

Varje nämnd ansvarar för sina respektive åtaganden i enlighet med reglementena och vad som följer av denna riktlinje. Åtaganden i riktlinjen ska hanteras inom ansvarig nämnds budget för ordinarie verksamhet.

Kommunstyrelsen ansvarar för att följa upp riktlinjen. Det kommer att ske inom ramen för ordinarie verksamhetsuppföljning. Riktlinjen ska uppdateras varje mandatperiod. Kommunstyrelsen ansvarar för att detta görs

Mål

Målet för Laholms kommuns minoritetspolitiska arbete är att svara mot de skyldigheter som lagstiftningen garanterar för nationella minoriteter. Det vill säga att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjlighet till inflytande samt stödja minoritetsspråken så att de hålls levande.

Riktlinjer för att nå målet

Riktlinjerna är uppdelade på de fem rättighetsområden som återfinns i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk vilka berör kommuner utanför förvaltningsområden;

Information om rättigheter

Nationella minoriteter ska informeras om sina rättigheter i Laholms kommun och vilket ansvar kommunen har i enlighet med aktuell lagstiftning. Informationen ska vara tillgänglig på kommunens hemsida.

Kommunstyrelsen ansvarar för att generell information finns tillgänglig. Varje nämnd ansvarar för information rörande sina respektive åtaganden i enlighet med reglementena och vad som följer av denna riktlinje.

Skydda minoriteters språk och kultur

Nationella minoriteter ska ges möjlighet att behålla och utveckla sin kultur i Laholms kommun.

Rättigheterna när det gäller språk och kultur regleras förutom i Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724) även i Språklagen (2009:600), Skollagen (2010: 800), Bibliotekslagen (2013:801) och Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter.

Laholms kommun ansvarar för att:

- Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla både det svenska språket och det egna nationella minoritetsspråket, om barnet tillhör en nationell minoritet.
- Elever inom grundskolan, gymnasieskolan och anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola som tillhör någon av de nationella minoriteterna erbjuds modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk.
- Information om rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk ges till vårdnadshavare.
- Främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur och att använda det egna minoritetsspråket, med särskilt fokus på barn.

- Erbjudas litteratur på minoritetsspråken på kommunens samtliga folkbibliotek.

Ge minoriteter inflytande i frågor som rör dem

Laholms kommun ska ge människor som ingår i de nationella minoritetsgrupperna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem samt främja barn och ungas möjligheter till inflytande och anpassa formerna för samråd så att det passar barn och ungas förutsättningar.

En enskild nämnd eller styrelse kan genomföra samråd på eget initiativ. En minoritetsgrupp eller flera minoritetsgrupper kan framföra önskemål om att ha samråd i en specifik fråga och då ska detta genomföras i den mån det är möjligt.

Äldreomsorg på minoritetsspråk

Omvårdnad av äldre på minoritetsspråk ska erbjudas i den mån det finns personal som talar minoritetsspråk. Kommunen har inget ansvar att rekrytera omvårdnadspersonal med nationell minoritetsspråkkompetens men ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska, jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska där detta behövs i omvårdnaden av äldre människor. Kommunen ska informera de personer som ansöker om bistånd inom ramen för äldreomsorg om de möjligheter som finns.

Förutom Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724) så regleras äldres rättigheter inom ramen för äldreomsorgen som tillhör en nationell minoritet även i Socialtjänstlagen (2001:453).

Användning av minoritetsspråk vid myndighetskontakter

Om det finns medarbetare som behärskar finska, meänkieli och samiska, och vill använda språket i tjänsten, ska kommunen erbjuda enskilda personer att använda språken vid muntliga och skriftliga kontakter som rör ett enskilt ärende.